

Василь Печенюк

студент 2 курсу спеціальності

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Науковий керівник: **Л.М. Чорнобай,**

канд. екон. наук, доцент кафедри економіки, підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності

Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ

На сьогоднішній день міжнародна торгівля є дуже важливим чинником формування сучасної світової економіки. На початковому етапі розвитку світової торгівлі в ній переважав вивіз із аграрних країн сировини і продовольства і зворотні поставки в ці країни з індустріальних країн готової продукції. В середині ХХ ст. на частку сировинних товарів припадало 2/3 експорту, на готові вироби - 1/3.

У міру розвитку вивезення капіталу дедалі більшого значення набував експорт обладнання. Значним поштовхом до зміни структури експорту став НТП, який вплинув на характер вивезення капіталу і обумовив зростання частки продукції обробних галузей промисловості і зменшення - добувних.

На сучасному етапі характерними стали випереджаючі темпи зростання міжнародної торгівлі готовими промисловими виробами, а в них - машинами та обладнанням. Ще більш високі темпи зростання торгівлі продукцією засобів зв'язку, електро- та електронної техніки, комп'ютерами тощо. Внаслідок розвитку промислової кооперації в межах ТНК інтенсивно розширюється обмін комплектуючими, вузлами до агрегатів та ін. Частка готових виробів складає більше 70% світової торгівлі товарами [1].

В сучасних умовах дедалі більшого значення набуває на світовому ринку торгівля послугами і науково-технічними досягненнями: патентами і ліцензіями. Патент дає виключне право на користування винаходом, що закріплюється у

відповідному патентному законодавстві. У випадку продажу патенту монопольне право на нього переходить до покупця.

Зовнішня торгівля становить собою особливу сферу товарно-грошових відносин пов'язаних з купівлею-продажом товарів і послуг за межами внутрішнього ринку певної країни. Вона, як правило, є оптовою, і для неї характерні певні загальні ознаки останньої. Разом з тим для зовнішньої торгівлі властиві і певні особливості, які відрізняють її від торгівлі на внутрішньому ринку. Для внутрішнього ринку характерний однобічний рух товарів від виробника до споживача [2].

В сучасних умовах домінування у світовій економіці транснаціональних компаній, що характеризуються значними обсягами вивезення капіталу у вигляді прямих іноземних інвестицій, з'являються нові чинники розвитку міжнародної торгівлі. Посилення ролі вивезення капіталу не тільки не веде до скорочення торгівлі товарами, але і, навпаки, сприяє зростанню міжнародної торгівлі [3].

Позитивну динаміку демонструє сфера туризму. Прикладами глобалізації у туризмі є становлення мережі, яка поєднує авіакомпанії, мотелі, туристичні агентства тощо. Крім того, відбувається формування стратегічних альянсів у формі консорціумів, спільних підприємств, що викликає потребу популяризації та просування туристичного бренду на міжнародному ринку послуг [4, с.5].

Міжнародна торгівля є в даний час динамічно розвивається підсистемою світової економіки, на стабільний і стійкий ріст якої вплинули такі фактори, як:

- поглиблення міжнародного поділу праці, інтернаціоналізація та глобалізація виробництва;
- транснаціональна конкуренція, яка сприяє відновленню основного капіталу, створенню нових галузей економіки, що прискорює реконструювання старих;
- лібералізація міжнародної торгівлі за допомогою регулювання її Світовою організацією торгівлі (СОТ);
- активна діяльність транснаціональних компаній на світовому ринку;

– збільшення масштабів прямих зарубіжних інвестицій, що сприяють зміцненню експортного потенціалу приймаючих країн та зростанню міжнародного товарообігу;

– розвиток процесів торгово-економічної інтеграції: усунення регіональних бар'єрів, формування зон вільної торгівлі, спільних ринків і т.д. ;

– динамічний розвиток деяких країн, що розвиваються, виділення з їх числа нових індустріальних країн з моделлю економіки, орієнтованої на зовнішній ринок;

- перенесення економічно розвиненими країнами багатьох видів виробництва в периферійні країни, що сприяє інтенсифікації обміну між даними групами країн.

Промислово розвинені країни домінують у світовій торгівлі, на них припадає 70% світового експорту і 71% імпорту. Експорт країн, що розвиваються обчислюється 21%. Експорт країн з перехідною економікою становить всього 9%.

Промислово розвинені країни торгують переважно між собою, так як близько 80% імпорту і експорту припадає на цю групу. Економіка країн що розвиваються на 2/3 залежить від імпорту з промислово розвинутою групи країн і експорту на їх ринки. Тільки 26% їх імпорту та експорту здійснюється всередині цієї групи країн.

Відносна важливість Європейського союзу, Сполучених Штатів і Японії очевидні як в сфері імпорту, так і експорту. Серед країн, що розвиваються Азія відповідальна за більш ніж чверть імпорту і експорту, в той час як Західну півкулю і Середній Схід - за 14% і менше. В цілому на країни, що розвиваються припадає 25% світової торгівлі.

Найбільшими світовими торговцями є Німеччина і Сполучені Штати. На Японію, Францію, Великобританію, Італію та Німеччину припадає близько 50% світової торгівлі. Також мають вражаючий приріст в торгівлі Республіка Корея, Тайвань, Китай і Сінгапур, які в даний момент зайняли позиції в списку 17 світових торговців. На 10 найбільших країн припадає більш ніж 60% світової торгівлі, що залишилися 40% торгівлі - на 160 інших країн.

Розглядаючи товарну структуру світової торгівлі, можна сказати, що готові вироби складають 70% міжнародної торгівлі, решта – сировина. Серед сировини

частка палива найбільша – 9,8%; за нею йдуть продукти харчування – 9,6%; торгівля сировиною, рудою, металами становить 7,6%.

Позитивним є те, що сучасних умовах зростає частка торгівлі готовими виробами з вищою доданою вартістю і зменшується частка торгівлі сировиною [3].

Список використаних джерел

1. Сучасні тенденції розвитку світової торгівлі. URL: https://pidruchniki.com/1749011045384/politekonomiya/suchasni_tendentsiyi_rozvitku_svitovoyi_torgivli
2. Міжнародна торгівля та сучасні тенденції її розвитку. Бібліотека економіста. URL: <https://library.if.ua/book/33/2287.html>
3. Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі. URL: https://stud.com.ua/68616/ekonomika/suchasni_tendentsiyi_rozvitku_mizhnarodnoyi_torgivli
4. Іванишин В. В., Печенюк А.П. Політика сільського туристичного розвитку в умовах багатополлярної моделі міжнародних економічних відносин. *Вчені записки ТНУ ім. Вернадського. Серія: Економіка та управління*. Т.30(69). №4.С. 1-7, 2019. <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-4-26>.
5. Ivanyshyn V., Misiuk M., Zakhodym M., Hutsol T. Methodological aspects of the research formation and regional market development of animal production. Traicon SC, 2018.
6. О. С. Бурлаков, І. А. Кінаш Інструментарій електронної комерції як фактор зниження трансакційних витрат агроформувань. *Зб. наук. пр. ПДАТУ*. 2014. Вип. 22. С. 205-208.